

HERMAN BROEREN COLLEGE
HERMAN COLLEGENEGEN

Leren moet je doen!

College

2018-2019

HÉT EXPERTISECENTRUM VOOR
SPECIAAL- EN VOORTGEZET SPECIAAL
ONDERWIJS AAN ZML EN EMB

VOORWOORD

Beste ouders*),

Welkom bij het Herman Broerencollege! Voor u ligt de nieuwe schoolgids van het Herman Broerencollege met alle informatie over het schooljaar 2018-2019. Zoals u ziet richt deze gids zich alleen op onze afdeling voor Voortgezet Speciaal Onderwijs. De Herman Broerenschool voor Speciaal Onderwijs heeft een eigen schoolgids. Deze gids kunt u downloaden via onze website.

In deze schoolgids vindt u praktische informatie over de lestijden, vakanties, onze regels, toelating en aanmelding. Maar ook beschrijven wij wat het onderwijsprogramma inhoudt, vanuit welke visie we werken, voor welke leerlingen onze school bedoeld is, hoe de leerlingenzorg geregeld is, de uitstroomprofielen en welke certificaten door onze leerlingen worden behaald.

In de gids staan verwijzingen naar onze website www.hermanbroerencollege.nu. Daar treft u uitgebreidere informatie aan.

Het Herman Broerencollege heeft locaties in Delft, in Naaldwijk en in Monster. Zowel de locatie Delft als de locatie Westland heeft een eigen locatiedirecteur. Onze locatie in Monster heeft een locatiecoördinator. Daarnaast is er per afdeling een intern begeleider, die naast de leraar het eerste aanspreekpunt is voor ouders. Bij hen kunt u ook altijd terecht als u nog vragen heeft.

Tijdens de zomervakantie heeft er in ons gebouw in Naaldwijk een kleine interne verbouwing plaatsgevonden. De 3 kantoren bij de ingang zijn gesloopt en hiervoor zijn 4 nieuwe kantoren in de plaats gekomen. Direct bij de ingang bevindt zich nu ook een receptie waar elke dag een administratief medewerker aanwezig is. Telefoontjes worden niet langer doorverbonden naar onze locatie in Delft, maar zullen door onze receptioniste in Naaldwijk worden beantwoord.

Mist u nog zaken in deze gids of heeft u suggesties voor verbetering? Dan horen wij dat graag.

Deze schoolgids is vastgesteld door het bestuur van de Herman Broerenstichting op 5 juni 2018. De medezeggenschapsraad van het Herman Broerencollege heeft kennis genomen van de schoolgids en stemt hiermee in.

Met vriendelijke groet,
Maarten van Kesteren
College van Bestuur

*) Waar in deze gids geschreven wordt over ouders, wordt bedoeld ouder(s)/verzorger(s) en waar geschreven wordt over hij, wordt bedoeld hij/zij.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord 3

1. Het Herman Broerencollege 6

- Levensovertuiging 6
- Visie en missie 6
- Visie op onderwijs 6
- Missie m.b.t. de leerling 6
- Missie m.b.t. de ouders 6
- Motto 6
- Pedagogisch klimaat 7
- Onze kernwaarden in het kort 7
- De Vreedzame School 7
- Onderwijsconcept 7
- De veilige school 7
- Het ruimtelijk domein (de fysieke schoolveiligheid) 7
- Institutioneel domein 7
- Het sociale domein (de sociale schoolveiligheid) 8
- Het onderwijskundig domein 8
- Aanmelding en toelating 8
- Zorg tijdens onderwijstijd 8

2. Het onderwijsprogramma 9

- Brugklassen: 12 t/m 14 jaar 9
- Praktijkgroepen: 14 t/m 16 jaar 9
- Eindgroepen: 16 tot uiterlijk 20 jaar 9
- Onderwijs-zorggroepen: 12 tot uiterlijk 20 jaar 9
- Cognitieve vakken 9
- Praktijkgerichte vakken 9
- Praktijkleren 10
- Praktijkwoning 10
- Scholing voor Arbeid (SVA) 10
- Certificaat Heftruck Chauffeur 10
- De stages 10
- Digitaal onderwijs 10
- Actief Burgerschap en sociale integratie 10
- Social Media 10
- Leerlingenraad 11
- Seksuele vorming 11
- Excursie en educatie 11
- Bewegingsonderwijs 11
- Sportworkshops 11
- Zwemonderwijs 11
- Schoolreis 12
- Kamp 12
- Akkoord onderwijsaanbod 12

3. Vorderingen van de leerlingen 13

- Ontwikkelingsperspectief 13
- Profielen 13
- VSO leerlijnen (kerndoelen) bij profiel 1 t/m 5 13
- Rapportage 13
- Transitieplan 14
- Portfolio 14
- CITO-toetsen 14
- Leerlingbespreking 14
- Leerlingvolgsysteem 14
- Papieren dossier 14

4. Onderwijsresultaten 15

- Opbrengsten n.a.v. het ontwikkelingsperspectief 15
- Uitstroombmogelijkheden van leerlingen in het VSO 15
- Certificering SVA trajecten 15
- Tevredenheidsmetingen 15
- Onderwijsinspectie 16
- Algemeen beeld 16

5. Deskundigen in de school 17

- Leraar 17
- Onderwijsassistent 17
- Intern begeleider 17
- Coördinator arbeidstoeleiding 17
- Zorgbegeleider 18
- Zorgmedewerkers 18
- Leraren gespecialiseerd in zintuiglijke informatieverwerking 18
- Logopedie 18
- Fysiotherapie 18
- De Commissie van Begeleiding (CvB) 18
- Aandachtsfunctionarissen kindermishandeling 19
- Schoolmaatschappelijk werk 19
- Jeugdarts (schoolarts) 19

6. Praktische informatie 19

- Informatieavond 19
- Rapportage bespreking 19
- Transitieplanbespreking 19
- Evaluatie ontwikkelingsperspectief 19
- Huisbezoek 19
- Contactschrijft of e-mail 19
- Informatieavond werken of wonen en vrije tijd 20
- Oudernieuwsbrief 20
- Koffieochtenden 20
- Website 20
- Collegegids 20
- Beleid en Protocollen 20
- Medicatie 20
- Schoolmelk 20
- Ouderbijdrage 20
- Schoolregels 20
- Kledingvoorschriften 21
- Beleid inzake persoonlijke eigendommen 21
- Video Interactie Begeleiding 21
- Schooltijden 21
- Pauzes 21
- Verplichte leertijd 21
- Maatregelen ter voorkoming van lesuitval 21
- Leerplicht 21
- Ziekmelden of om andere reden niet op school 22
- Vakanties alle locaties 22
- Informatie gescheiden ouders 22
- Vervoer 22
- Buitenschoolse opvang (BSO) 22

7. Samenwerking 23

- Samenwerkingsverbanden Passend onderwijs 23
- Ambulante ondersteuning 23
- Ipse de Bruggen 23
- 's Heeren Loo 23
- Scholen 23
- Externe partners 23

8. De Herman Broerinstichting 24

- De jaarverantwoording 24
- Verzekeringen 24
- Kwaliteitsbeleid 24
- Privacywetgeving 25
- De medezeggenschapsraad 25
- De vereniging ouderraad 25
- Klachten 25
- Vertrouwenspersoon 26
- Landelijke klachtencommissie: 26
- Mediation 26
- Sponsoring 26

1. HET HERMAN BROERENCOLLEGE

Het Herman Broerencollege is een school voor Voortgezet Speciaal Onderwijs aan Zeer Moeilijk Lerende Kinderen (ZMLK) en Ernstig Meervoudig Beperkte (EMB) leerlingen met een verstandelijke beperking. De aard en de oorzaak van de beperking verschillen per leerling. De leerlingen worden op verzoek van de ouders tot de school toegelaten, nadat het samenwerkingsverband een toelaatbaarheidsverklaring heeft afgegeven voor het ZML onderwijs.

Het Herman Broerencollege is een streekschool: de leerlingen komen uit Delft, Westland en Oostland. Hiermee vervult de school een regionale functie.

Het Herman Broerencollege heeft drie locaties. Eén locatie in Delft, één locatie in Naaldwijk en één locatie in Monster. Op het Herman Broerencollege zitten leerlingen vanaf 12 jaar tot 20 jaar.

In totaal zitten er op het Herman Broerencollege 185 leerlingen die zijn verdeeld over 17 groepen, waarvan 9 in Delft, 6 in Naaldwijk en 2 in Monster.

Het Herman Broerencollege richt zich met name op leerlingen met een IQ tot 70. Enkele leerlingen hebben een hoger IQ, waarbij met name sprake is van problemen in de sociaal-emotionele ontwikkeling en/of gedragsproblematiek. Daarnaast zijn er leerlingen met complexe stoornissen. In het algemeen spreken we over leerlingen met een verstandelijke beperking.

Op onze school kennen we onder anderen:

- Ernstig Meervoudig Beperkte leerlingen (EMB, $IQ \leq 35$).
- Leerlingen met een ontwikkelingsachterstand.
- Leerlingen die bekend zijn met verschillende syndromen, b.v. syndroom van Down, fragiele X-syndroom, Prader Willi syndroom, Williams syndroom.
- Leerlingen met een stoornis binnen het autistisch spectrum.
- Leerlingen met aandachtstekortstoornis (ADHD).

Levensovertuiging

Het Herman Broerencollege is een school voor algemeen bijzonder onderwijs. Onze school gaat uit van de gelijkwaardigheid van alle levensbeschouwingen en maatschappelijke stromingen. Het onderwijs is erop gericht dat de leerling een levensbeschouwing kan opbouwen en van daaruit een eigen inbreng kan ontwikkelen, met respect en begrip voor de levens- en maatschappijbeschouwing van anderen.

VISIE EN MISSIE

Visie op onderwijs

Het Herman Broerencollege is een school waar leerlingen graag zijn en zich veilig voelen. De school staat voor kwalitatief goed onderwijs dat rekening houdt met de mogelijkheden van de leerling. Hiervoor gebruikt de school de doorgaande CED-leerlijnen voor het ZML-onderwijs. Het onderwijs staat in het teken van het werken aan een voor de leerling passend toekomstperspectief. Dit wordt bereikt door de cognitieve en sociaal-emotionele mogelijkheden van de leerling optimaal te ontwikkelen. De school hanteert hierbij een cyclisch model van leerlingen zorg, waarbij de ontwikkeling door middel van een rapportage inzichtelijk wordt gemaakt voor ouders en de leerling. Maatschappelijke ontwikkelingen worden hierin nauwlettend gevolgd. Zo worden leerlingen vanaf de VSO-leeftijd door middel van contextueel leren, praktijkleren en arbeidstoeleiding voorbereid op een passende plek in de maatschappij.

Missie m.b.t. de leerling

Het Herman Broerencollege staat voor onderwijs op maat, waarbij de mogelijkheden van de leerling centraal staan. Leerlingen worden door deskundig personeel op een respectvolle manier aangesproken en worden begeleid in hun ontwikkeling. Het belangrijkste doel van de school is om de leerling zowel cognitief als sociaal-emotioneel optimaal voor te bereiden op de toekomst. Zo is de leerling in staat om, middels een zorgvuldig gekozen uitstroomprofiel, zo goed en zo zelfstandig mogelijk in de maatschappij te functioneren en te participeren.

Missie m.b.t. de ouders

Het Herman Broerencollege wil een school zijn waar ouders worden gezien als partner. De basis voor deze samenwerking is respect. We willen een school zijn waar ouders terecht kunnen met hun zorgen en (hulp)vragen over de ontwikkeling van hun kind of pupil. De school probeert daar waar mogelijk te ondersteunen door gebruik te maken van de aanwezige expertise. Een belangrijke rol voor de school ligt in de begeleiding van ouders naar het mogelijke toekomstperspectief van hun kind/pupil. Door gebruik te maken van een ontwikkelingsprofiel en de rapportage of het transitieplan wordt de ontwikkeling van de leerling inzichtelijk gemaakt, zodat in goed overleg met ouders en de betreffende leerling het juiste uitstroomprofiel kan worden vastgesteld.

Motto

Het motto van het Herman Broerencollege is: 'Leren moet je doen!' Wij streven naar optimale kansen voor het bereiken van een maximale zelfstandigheid, een minimale afhankelijkheid en een positieve

persoonlijkheidsontwikkeling, met erkenning en benadrukking van de eigenheid van de persoon.

PEDAGOGISCH KLIMAAT

De school moet een plaats zijn waar leerlingen graag zijn, zich veilig voelen en waar zij hun cognitieve competenties en sociaal-emotionele, motorische en communicatieve mogelijkheden optimaal ontwikkelen. Wij streven naar een veilig en geordend pedagogisch klimaat in een uitdagende leeromgeving.

Bij alles wat we doen en van de leerlingen verwachten, laten we ons leiden door onze kernwaarden.

Onze kernwaarden in het kort:

- Veiligheid: als voorwaarde voor ontwikkeling.
- Vertrouwen: 'ik geloof in jou' uitstralen en denken in en aansluiten bij mogelijkheden.
- Verantwoordelijkheid: voorbereiden op de toekomst door zelf te ontdekken en zelf met oplossingen te komen.
- Waardering: uitstralen dat de leerling er mag zijn: 'ik ben er voor je'.

Ons uitgangspunt is altijd: eerst de basis, dan bouwen. Eerst relatie, dan prestatie. We hebben onze kernwaarden uitgewerkt in concreet gedrag dat we verwachten van medewerkers en leerlingen. De waarden en gedragsverwachtingen zijn kernachtig samengevat in onze grondwet. Elke locatie heeft zijn eigen grondregels. Voor meer informatie zie hoofdstuk 6.

De Vreedzame School

Binnen onze school wordt gewerkt met het programma 'De Vreedzame School'. De Vreedzame School is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. De Vreedzame School maakt dat er in de klas en in de school situaties uit de dagelijkse praktijk kunnen worden geoefend. Het is van belang dat leerlingen zich gehoord en gezien voelen. Ze krijgen een stem en ze leren samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Er wordt een groot beroep gedaan op eigenaarschap, leerlingen voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de gemeenschap. En ze staan open voor de verschillen tussen mensen. De Vreedzame School is niet enkel een methode voor lessen sociaal emotionele-ontwikkeling, maar het is een programma dat door de hele school zichtbaar is. Een goede samenwerking tussen leerlingen, klassen, school, leraren, team, ouders en omgeving is hierbij van belang. Het programma biedt lessen op drie verschillende niveaus. Dat houdt in dat het lesaanbod voldoende is voor de diversiteit van de leerlingen binnen de Herman Broerenschool. Er wordt ieder jaar aan vier thema's gewerkt: 'wij horen bij elkaar, we lossen conflicten zelf op, we zijn aardig voor elkaar, we zijn allemaal anders'.

ONDERWIJSCONCEPT

Het onderwijs van het Herman Broerencollege staat in het teken van contextueel en begeleid ontdekkend leren. Er vindt een verandering plaats van voornamelijk cognitieve vakken in het SO naar steeds meer praktisch leren in het VSO. Leren in een reële context, in een levensechte omgeving. Leerlingen leren makkelijker en beter wanneer de theorie en de praktijk aan elkaar gekoppeld zijn. Contextueel leren is het plaatsen van de leeractiviteit in een herkenbare werkelijke omgeving (betekenisvol) waarin ruimte is voor eigen leerstijl en tempo. Er wordt gekozen voor een context die niet noodzakelijkerwijs binnen het schoolgebouw moet worden gezien. Wij maken gebruik van wat de omgeving ons kan bieden. Bij begeleid ontdekkend leren wordt de leerling geholpen bij het ontwikkelen van drie vaardigheden: een plan maken; volgen en bijsturen; terugkijken. Het einddoel van het onderwijsaanbod op het Herman Broerencollege is dat de leerling zich op het gebied van werken, wonen, burgerschap en vrijetijdsbesteding optimaal ontwikkeld heeft en uitstroomt naar een voor haar/hem passende plek.

DE VEILIGE SCHOOL

Het Herman Broerencollege werkt aan een voor de leerlingen veilige school met een veilig klimaat. Naar school gaan moet leuk zijn. Veel van onze leerlingen bezoeken onze school een flink aantal jaren. Wij vinden dat onze school veilig moet zijn. Daarmee bedoelen we dat onze leerlingen zichzelf moeten kunnen zijn, zodat zij zichzelf op een goede manier kunnen ontwikkelen. Om onze school nog veiliger te maken hebben we allerlei maatregelen genomen. Deze maatregelen hebben zowel met de sociale als de fysieke schoolveiligheid te maken. Het Herman Broerencollege heeft daartoe een integraal veiligheidsplan gemaakt met daarin alle aspecten van veiligheid van onze school.

Het ruimtelijk domein (de fysieke schoolveiligheid)

In het ruimtelijk domein staan het gebouw en de directe omgeving centraal. In het gebouw gaat het om het stellen, beschrijven en handhaven van de Arbowet en de gedragsregels voor leerlingen. Verder wordt de bedrijfshulpverlening geregeld en uitgevoerd.

Institutioneel domein

In het institutioneel domein staat de samenwerking met externe partners in het middelpunt. Er kan daarbij een onderscheid gemaakt worden tussen partijen waarmee functioneel samengewerkt wordt (instelling voor opvang van jongeren, jeugdzorg, stagebedrijven) en partijen waaraan volgens de normen voor governance verantwoording afgelegd wordt (de zogenaamde stakeholders).

Het sociale domein (de sociale schoolveiligheid)

In het sociale domein komt de sociale veiligheid aan de orde en daarmee het pedagogisch klimaat van onze school. Het pedagogisch klimaat wordt bepaald door de wijze waarop de lessen gegeven worden en de vorm waarin de begeleiding georganiseerd is. Hoe meer beide geïntegreerd zijn, hoe veiliger de school wordt. Dit domein heeft daarom ook raakvlakken met het onderwijskundig domein. De sociale schoolveiligheid betreft zaken die te maken hebben met psychosociale belasting van leerlingen en personeel. Hieronder vallen seksuele intimidatie, agressie en geweld, (digitaal) pesten, discriminatie en homo-intimidatie. Met de politie in Delft en Westland is afgesproken dat bij bijzondere problemen binnen of buiten de school overlegd kan worden met de wijkagent.

Het onderwijskundig domein

Veiligheid kan worden gewaarborgd door middel van aantrekkelijk onderwijs. Uitgaande van de stelling dat aantrekkelijk vormgegeven onderwijs tot tevreden leerlingen leidt, kan aangenomen worden dat dit ook tot minder gedragsproblemen bij leerlingen leidt en daarmee tot een veilige school. Er wordt binnen dit domein dus een directe relatie gelegd tussen het primaire proces en de mate van veiligheid.

Alles over de schoolveiligheid staat beschreven in het integraal veiligheidsplan. Dit plan kunt u downloaden via onze website www.hermanbroerencollege.nu.

AANMELDING EN TOELATING

Wilt u uw kind aanmelden op het Herman Broerencollege, dan kunt u een afspraak maken met de locatiedirecteur voor een bezoek aan de school. Tijdens dit bezoek is er een oriënterend gesprek en een rondleiding door de school. Ook wordt aan u verteld wat het onderwijs inhoudt. De locatiedirecteur bespreekt de vervolgstappen en zorgt ervoor dat de inschrijving op het Herman Broerencollege definitief wordt.

Voor alle leerlingen die worden aangemeld voor het Herman Broerencollege, moet een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) worden aangevraagd bij het samenwerkings-

verband van de regio waarin de leerling woonachtig is. Het samenwerkingsverband is verantwoordelijk voor de bekostiging van de plaatsing van de leerling op onze school en bepaalt binnen welke bekostigingscategorie de leerling valt. Binnen de Herman Broerinstichting is de uitvoering van het beleid met betrekking tot toelating van leerlingen op basis van het gestelde in artikel 13.22 van het Managementstatuut door het College van Bestuur gemandateerd aan de directie van de scholen. De Commissie van Begeleiding (CvB) adviseert de directie over toelating van de leerlingen tot onze school.

ZORG TIJDENS ONDERWIJSTIJD

Soms heeft een leerling zorg nodig op school. Dit kan bestaan uit begeleiding, persoonlijke verzorging en/of verpleging tijdens de onderwijsuren. Dit werd voorheen betaald vanuit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Sinds 1 januari 2015 wordt deze zorg op school vergoed op basis van de Jeugdwet, de gewijzigde Zorgverzekeringswet en de Wet langdurige zorg (Wlz). Indien er voor uw zoon of dochter zorg op school moet worden ingezet, gaan we daarover met u in gesprek. De inzet is dat er voor iedere leerling die zorg nodig heeft twee dagdelen Begeleiding groep, worden gerealiseerd. Op die manier is het mogelijk om in de onderwijszorggroepen naast de leraar en onderwijsassistent een zorgmedewerker in te zetten.

De zorg, die op basis van de Wet langdurige zorg, de Zorgverzekeringswet of de Jeugdwet thuis en tijdens onderwijsuren wordt gegeven moet goed met elkaar worden afgestemd. De afspraken rond de inzet van zorg worden vastgelegd in het ontwikkelingsprofiel (OP). In Delft werken we voor de zorg samen met Ipse de Bruggen. In Westland werken we samen met 's Heeren Loo. Deze zorginstellingen leveren zorgmedewerkers voor de onderwijszorggroepen.

De zorgmedewerkers zijn aan een groep gekoppeld. De leraar bepaalt hoe de inzet van de zorgmedewerker over de leerlingen wordt verdeeld.

Meer informatie over bovenstaande kunt u lezen op de website van onze school.

2. HET ONDERWIJSPROGRAMMA

Ons onderwijs is zo ingericht dat onze leerlingen straks zo zelfstandig mogelijk in de maatschappij kunnen functioneren. Door onze leerlingen veel ervaringen op te laten doen op cognitief, praktisch en sociaal-emotioneel gebied, kunnen zij zich verder ontwikkelen tot een zelfstandig individu. Wij zijn van mening dat onze leerlingen dit alles kunnen leren door zelf actief deel te nemen: 'Leren moet je doen!'. De leerlingen leren hun eigen kwaliteiten te ontdekken en te ontwikkelen. De leerlingen worden uitgedaagd, op hun eigen niveau, door lessen en activiteiten in voor hen herkenbare situaties aan te bieden. De zelfstandigheid van de leerlingen wordt bevorderd, doordat ze om leren gaan met uitgestelde aandacht, zelf oplossingen bedenken en leren samenwerken. Hierdoor worden de kwaliteiten van de leerlingen gestimuleerd en ontwikkeld. Het lesprogramma wordt opgebouwd volgens het directe instructiemodel en het begeleid ontdekkend leren.

Op het Herman Broerencollege worden leerlingen in fases voorbereid op hun toekomst, gericht op de vier pijlers werken, wonen, vrije tijd en burgerschap.

Brugklassen: 12 t/m 14 jaar

Voor onze leerlingen is het van belang dat wat zij leren voor hen betekenis heeft. Dit wordt gerealiseerd door de cognitieve vakken te geven binnen een thema en/of door deze te verbinden met situaties uit de dagelijkse praktijk. Zo oefenen leerlingen bijvoorbeeld met schriftelijke taal en rekenen door een boodschappenlijstje te maken en boodschappen te doen en af te rekenen. Uitgangspunt bij het lesaanbod is dat het de leerlingen voorbereidt op hun toekomst, gericht op wonen, werken, vrije tijd en burgerschap.

Praktijkgroepen: 14 t/m 16 jaar

De ontwikkeling van de leerling wordt nog meer verlegd naar het toekomstperspectief, gericht op werken en wonen. Het lesaanbod van de leerling is nog meer toegespitst op de vraag 'wat heb jij nodig om je in de toekomst staande te houden in de maatschappij?'. De cognitieve ontwikkeling wordt met name ingezet in de contextuele setting (praktijk), voorbereiding op dagbesteding en/of arbeid. Het aanbod van de lessen verhoudt zich met de contextuele wereld van de leerling, gericht op wonen, werken, vrije tijd en burgerschap. Bij leerlingen vanaf 15,5 jaar wordt een arbeidsinteresseset afgenomen. Op basis van het ontwikkelingsperspectief en de arbeidsinteresseset wordt het transitieplan opgesteld (16 jaar).

Eindgroepen: 16 tot uiterlijk 20 jaar

De ontwikkeling van de leerling is met name gericht op zijn toekomstperspectief, zoals in gezamenlijkheid beschreven in het transitieplan. De leerling en ouders zijn hierbij een belangrijke partner. De leerling werkt aan zijn/haar toekomstperspectief op het gebied van wonen, werken, vrije tijd en burgerschap. De leerling volgt praktijkvakken passend bij zijn mogelijkheden voor de toekomst. Leerlingen werken daarnaast in groepen op niveau van de uitstroombestemming aan thema's als stage, maatschappelijke ontwikkelingen, wonen en ICT en leren daarnaast van elkaar en van elkaars ervaringen.

Onderwijs-zorggroepen: 12 tot uiterlijk 20 jaar

De leerlingen in de onderwijs-zorggroepen werken volgens het vastgestelde EMB-beleid. De leerlingen werken volgens een vast dag- en weekritme met vaste begeleiding, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. In de onderwijs-zorggroepen zijn tevens zorgmedewerkers actief om de leerlingen extra te ondersteunen met vaardigheden op het gebied van Algemene Dagelijkse Levensverrichtingen (ADL).

Het Herman Broerencollege geeft onderwijs op verschillende vakgebieden. De leerlingen binnen het VSO volgen onderwijs volgens de kerndoelen van het ZML, die zijn aangepast volgens het wettelijk kader van het ministerie van OCW. Om bij het lesaanbod de juiste keuzes te maken, gebruiken wij de leerlijnen voor het ZML van het Centrum Educatieve Dienst (CED). Zie hiervoor de website: www.leerlijnen.cedgroep.nl. Hiermee willen we een optimale ontplooiing van de leerling bewerkstelligen om hem/haar voor te bereiden op een actieve deelname aan de maatschappij en hem/haar uit te laten stromen naar een passende plek. Dat kan variëren van een betaalde baan tot een beschermde belevingsgerichte omgeving.

Cognitieve vakken

Het doel van de cognitieve vakken is het ontwikkelen en stimuleren van vaardigheden op het gebied van taal/lezen, rekenen en wereldoriëntatie. Daarnaast het ontwikkelen en stimuleren van zowel de spraak-/taalontwikkeling alsmede de zintuiglijke en sensorische ontwikkeling. Alles gericht op de betekenisvolle context, waarom heeft de leerling deze kennis nodig?

Praktijkgerichte vakken

Om de leerlingen van het VSO zo goed mogelijk voor te bereiden op de praktijk zijn er praktijkgerichte vakken voor onze leerlingen ontwikkeld, denk aan huishoudkunde, koken, industriewerk, groen, winkel, techniek, textiele werkvormen, beeldende vorming,

administratie, media, verkeer enz. Het doel van de praktijkgerichte vakken is het ontwikkelen en stimuleren van (werknemers-) vaardigheden gericht op de uitstroombestemmingen en mogelijkheden van de leerling.

Praktijkleren

Het Herman Broerencollege heeft daarnaast diverse praktijkleerplekken. Op deze leerwerkplekken kunnen de leerlingen, onder begeleiding van een onderwijsassistent, het geleerde van de praktijkgerichte vakken toepassen in de praktijk oftewel het 'leren in de praktijk', met als doel o.a. het ontwikkelen en stimuleren van werknemersvaardigheden en de sociale integratie. Enkele voorbeelden van praktijkleerplekken zijn vakken vullen in de supermarkt, werken in de glastuinbouw, schoonmaakwerkzaamheden in de bibliotheek of tennisvereniging en werken in het hotel door het uitvoeren van voorbereidende werkzaamheden in hotelkamers.

Praktijkwoning

Het Herman Broerencollege Delft beschikt over een eigen praktijkwoning in de nabijheid van de school. Hier kunnen leerlingen, onder begeleiding, de praktische vaardigheden die zij leren in de praktijk brengen. Tevens biedt de praktijkwoning mogelijkheden om te werken aan doelen uit de verschillende leerlijnen. Het Herman Broerencollege Naaldwijk heeft een lokaal ingericht als praktijkwoning.

Scholing voor Arbeid (SVA)

Onder het label 'Scholing Voor Arbeid' (SVA) biedt KPC Groep het Voortgezet Speciaal Onderwijs verschillende programma's aan, die ontwikkeld zijn voor leerlingen die geen reguliere beroepsopleiding kunnen volgen. Voor alle programma's is gezorgd voor een passend onderwijsaanbod met instructie en begeleidingsmateriaal. De programma's kunnen worden afgesloten met een examen. Leerlingen die voldoen aan de eindtermen ontvangen een certificaat. De examens worden afgenomen door examinatoren van het SVA-examenbureau. Door het behalen van een SVA-certificaat wordt de kans op arbeid vergroot. Leerlingen die niet voldoen aan de eisen om een erkend certificaat vanuit de branche te behalen, sluiten de lessen af met een schoolcertificaat.

De volgende SVA verklaringen bieden we aan onze leerlingen op school aan:

- Schoonmaken in de groothuishouding.
- Onderhoud schoolomgeving.
- Werken in de keuken.
- Winkelmedewerker.
- Werken in de plantenteelt.
- Werken in het groen.
- Werken in de tomatenteelt.

Certificaat Heftruck Chauffeur

In samenwerking met Verkeersschool van Buuren bieden wij indien mogelijk onze leerlingen de opleiding voor het behalen van het certificaat Heftruck Chauffeur aan.

De stages

Het Herman Broerencollege organiseert voor de leerlingen in de laatste schoolfase individuele stages. Tijdens deze stage brengt de leerling in de praktijk wat hij op school heeft geleerd. De sociale en maatschappelijke redzaamheid die de leerling zich eigen maakt en ontwikkelt binnen de stage is in hoge mate bepalend voor toekomstmogelijkheden en kansen. Aan de hand van de ervaringen, vaardigheden en de mogelijkheden van de leerling zal er worden gekeken of een stage een toekomstige werkplek voor de leerling kan zijn.

Digitaal onderwijs

ICT (informatie- en communicatietechnologie) is niet meer weg te denken uit de maatschappij. ICT vervult op school een zeer belangrijke rol. De leerontwikkeling van een leerling wordt vergroot door de mogelijkheden van ICT. Het bevordert het leren, het vergroot het zelfvertrouwen en de zelfstandigheid van de leerling. De leerlingen weten hoe zij de digitale wereld in kunnen zetten en de apparaten kunnen gebruiken ter ondersteuning van het dagelijks leven. Er worden digitale leermiddelen ingezet, gericht op de toekomst van de leerlingen. Het is voor de leerlingen van belang dat zij zich staande weten te houden binnen de digitale wereld die de toekomst gaat bieden. De leerlingen weten waar en hoe ze formulieren kunnen vinden en invullen, hoe ze een mail moeten opstellen, hoe ze een brief in Word maken enz. Naast het gebruik van ICT worden tevens lessen gegeven in de gevaren van het gebruik van internet.

Actief Burgerschap en sociale integratie

Onder burgerschapsvorming wordt verstaan: de bereidheid en het vermogen van personen en groepen om deel uit te maken van een gemeenschap en daar een actieve bijdrage aan te leveren.

Het Herman Broerencollege zorgt voor de kwaliteit van het onderwijs dat gericht is op bevordering van sociale integratie en actief burgerschap. De doelen die gesteld zijn voor actief burgerschap en sociale integratie zijn verwerkt in de kerndoelen voor het ZML. We geven invulling aan de kerndoelen door het volgen van de leerlijnen.

Social Media

Er worden speciale lessen aangeboden op het gebied van social media. Het is voor iedere leerling belangrijk om op een goede manier om te leren gaan met social media.

Er worden lessen gegeven in de mogelijkheden en de onmogelijkheden. Daarnaast wordt aandacht geschonken aan de gevaren en de kansen van social media.

Leerlingenraad

Ieder schooljaar wordt er op beide locaties van het Herman Broerencollege een leerlingenraad gekozen. Iedere klas kiest een klassenvertegenwoordiger die deelneemt aan de leerlingenraad. De leerlingenraad is opgenomen in ons onderwijsaanbod om zo de leerlingen te leren om op democratische wijze actief te participeren. De leerlingenraad wordt begeleid door een leraar en vergadert één keer in de maand. De leerlingen bespreken thema's die leven in de groep en van invloed zijn op de gehele schoolorganisatie. De leerlingenraad heeft tevens het recht om gevraagd of ongevraagd te adviseren aan de locatiedirecteur of de bestuurder.

Seksuele vorming

In iedere groep worden lessen gegeven m.b.t. seksuele vorming. Daarnaast heeft de school het beleidsstuk 'Relaties Intimiteit en Seksualiteit' (RIS) opgesteld om antwoord en ondersteuning te geven bij hulpvragen in het omgaan met relationele vorming, intimiteit en seksualiteit met betrekking tot onze doelgroep. De school wil met dit beleid aanvullend zijn op de verantwoordelijkheid van u als ouders met betrekking tot de seksuele ontwikkeling en voorlichting.

Excursie en educatie

In het kader van het lesprogramma gaan de klassen regelmatig op excursie naar bijvoorbeeld een winkel, het bos, de bibliotheek of de kinderboerderij. De excursies sluiten aan bij de ontwikkeling van de leerlingen en/of het thema van de klas of de school. Het Herman Broerencollege schrijft zich jaarlijks in voor

het Kunstmenu. De leerlingen krijgen zo regelmatig voorstellingen, concerten, films en exposities aangeboden. Bij elke activiteit hoort een educatief pakket dat in de klas behandeld wordt. Ook nemen de klassen deel aan lessen in de bibliotheek en vanuit het Natuur- en Milieueducatieprogramma van de gemeente.

Bewegingsonderwijs

Bewegingsonderwijs (gymnastiek) is goed voor de conditie en gezondheid. Bij de lessen bewegingsonderwijs speelt samenwerking een grote rol. Sportief en eerlijk spelen en plezier aan bewegen beleven worden gestimuleerd, ieder op zijn eigen niveau. De leerdoelen (vaardigheden) die aan bod komen bij bewegingsonderwijs zijn in te delen in drie groepen: motorische leerdoelen, sociaal-emotionele leerdoelen en cognitieve leerdoelen. De gymlessen worden verzorgd door de vakleraar bewegingsonderwijs. Alle groepen in het VSO hebben twee keer in de week gymnastiek. Voor de gymlessen wordt gebruikt gemaakt van de interne gymzaal van de school. Leerlingen nemen zelf gymkleding mee van huis. Het dragen van gym schoenen met zwarte zolen is niet toegestaan.

Sportworkshops

Om de leerlingen kennis te laten maken met verschillende soorten sporten en hen te stimuleren ook in hun vrije tijd een sport te beoefenen, worden in de praktijk- en eindklassen sportworkshops aangeboden. Deze workshops worden één keer in de vier weken aangeboden. De leerlingen maken uit het workshopaanbod een keuze en volgen de gekozen workshop drie keer.

Zwemonderwijs

Het zwemonderwijs aan de leerlingen wordt gegeven door ervaren zweminstructeurs. Onder leiding van de zweminstructeurs ervaren de leerlingen plezier in het

zwemmen en worden zij, waar mogelijk, opgeleid voor het behalen van een erkend zwemdiploma. Twee keer per jaar is er een kijkdag in het zwembad. U kunt dan de vorderingen van uw zoon/dochter zien. Het protocol veiligheid bij het schoolzwemmen geldt als leidraad om de veiligheid bij het zwemmen in acht te nemen. Leerlingen met epilepsie mogen deelnemen aan de zwemlessen als de ouders extra begeleiding hebben georganiseerd. Dit kan bijvoorbeeld door zelf mee te zwemmen of vanuit het PGB.

Alle leerlingen uit de brugklas hebben één keer per week zwemles. De leerlingen uit de praktijkgroepen zwemmen alleen nog als verwacht kan worden dat zij hun A-diploma kunnen behalen. De VSO onderwijs-zorggroepen van de locatie Monster krijgen zwemles in het zwembad op het terrein van het Westerhonk.

Naast het bewegingsonderwijs en het zwemmen worden in de loop van het schooljaar diverse sportactiviteiten georganiseerd, waarbij individuele onderdelen en groepsspelen aan de orde komen, zoals de sportdag, sportworkshops en de Koningsspelen.

Schoolreis

Een schoolreis is een lesdoorbrekende activiteit, waarbij ontspanning, educatie, sociale vorming en eventueel sportieve elementen samengaan. Het is een activiteit waarbij saamhorigheid centraal staat. Hierdoor heeft het een verplichtend karakter. De begeleiders zoeken een bestemming, die aansluit bij onze leerling. De invulling van de schoolreis wordt gedurende het schooljaar bepaald mits de leerlingen niet op kamp zijn geweest. De hoogte van de bijdrage voor deze dag wordt na bepaling van de bestemming vastgesteld en geïnd door de ouderraad.

Kamp

Op beide locaties gaan er groepen in het VSO op kamp. Doelen die centraal staan tijdens het kamp:

- Leren samenwerken met elkaar (ter voorbereiding op de stages).
- Leren werken aan een goede, prettige en gezellige groepsvorming.
- Verschillende leerdoelen op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling, leren leren en wereldoriëntatie.

Veel van deze doelen hebben betrekking op het stage lopen en het functioneren in onze maatschappij.

Akkoord onderwijsaanbod

Bij inschrijving op onze school verklaart u akkoord te gaan met het onderwijsaanbod binnen het onderwijsprogramma.

3. VORDERINGEN VAN DE LEERLINGEN

Het onderwijs op het Herman Broerencollege is zo ingericht dat onze leerlingen in de toekomst zo zelfstandig mogelijk in de maatschappij kunnen functioneren, gericht op wonen, werken, vrije tijd en burgerschap. Op het Herman Broerencollege werken wij planmatig en doelgericht met aandacht voor de verschillen tussen leerlingen en hun specifieke onderwijsbehoeften. Het uitgangspunt is om de mogelijkheden van de leerlingen optimaal te ontwikkelen en te vergroten. Dit bereiken wij onder andere door het werken met een ontwikkelingsperspectief en een leerlingvolgsysteem. In het leerlingvolgsysteem wordt de streefplanning gekoppeld aan de verwachte uitstroombestemming van de leerling.

Ontwikkelingsperspectief

Bij het ontwikkelingsperspectief van een leerling brengt de school in beeld wat ze met de leerling wil bereiken. Wij doen dat op basis van alle relevante gegevens waar wij over beschikken. De school maakt daarmee inzichtelijk welke doelen ze op lange en middellange termijn nastreeft en er wordt aangegeven op welk niveau we verwachten dat een leerling uitstroomt aan het einde van de VSO-periode. Het ontwikkelingsperspectief is niet bedoeld om de ontwikkeling van een leerling te volgen, maar om het onderwijsaanbod voor een leerling zo te plannen dat een leerling zich optimaal ontwikkelt. De school heeft hoge verwachtingen van alle leerlingen en dit staat in verband met de te verwachten leeropbrengsten. Wij handelen hierbij vanuit onze missie en visie. Jaarlijks zal aan de hand van de leerlingenbespreking geëvalueerd worden of het ontwikkelingsperspectief aangescherpt moet worden, zodat doelgericht en planmatig onderwijs op maat gegeven kan worden. De evaluatie van het ontwikkelingsperspectief vindt twee keer per jaar plaats: één keer per jaar in een vast deskundig team bestaande uit ouders, leraar, intern begeleider en GZ-psycholoog en aan het einde van het schooljaar door intern begeleider en leraar gericht op de uitstroombestemming en het profiel.

Indien een leerling nieuw op school komt, wordt het ontwikkelingsperspectief binnen 6 tot 8 weken na plaatsing opgesteld en besproken met de ouders.

Profielen

Elke leerling wordt aan de hand van het ontwikkelingsperspectief gekoppeld aan een profiel. Het profiel geeft de leerroute van de leerling weer. Het profiel geeft een duidelijk beeld van de doelen waar gedurende de schoolloopbaan aan gewerkt wordt.

Een profiel verdeelt de minimaal te behalen doelen aan het einde van de schoolperiode in doelen over de onderwijsjaren. Het uitstroombestemming wordt gebaseerd op de belangrijkste leergebieden (kerndoelen) van het onderwijs. Hieronder het overzicht van de belangrijkste leergebieden van het VSO en een overzicht per profiel met daarbij de te behalen leerlijnen en de bijbehorende uitstroombestemming.

VSO leerlijnen (kerndoelen) bij profiel 1 t/m 5

Profiel 1:

- Sensomotoriek/zintuiglijke en motorische ontwikkeling
- Communicatie/Mondelinge Taal
- Sociaal-emotionele ontwikkeling/Zelfbeeld en Sociaal gedrag
- Spelontwikkeling
- Zelfredzaamheid/Wonen en Vrije Tijd

Profiel 2 t/m 5:

- Mondelinge taal
- Schriftelijke taal (lezen en schrijven)
- Rekenen
- Sociaal emotioneel
- Voorbereiding op dagbesteding en arbeid

Profiel (leerroute)	IQ	Leerlijnen	Uitstroombestemming
Profiel 1	< 35	CED ZML VSO	Activiteiten gerichte dagbesteding
Profiel 2	35 – 45	CED ZML VSO t/m 6	Activiteiten gerichte dagbesteding en/of Arbeidsmatige dagbesteding
Profiel 3	45 – 55	CED ZML VSO t/m 9	Arbeidsmatige dagbesteding
Profiel 4a	45 – 55	CED ZML VSO t/m 9	Beschut werken
Profiel 4b	55 – 65	CED ZML VSO t/m 12	Reguliere arbeid wel/niet met subsidie
Profiel 5	>65	CED ZML VSO t/m 16	Reguliere arbeid en/of MBO

Rapportage

De leraar schrijft twee keer per jaar een rapport voor de leerlingen en bespreekt deze rapportage met de ouders op de daarvoor geplande rapportageavonden. In het rapport staan de ontwikkelingen en vorderingen van de leerling centraal. Hierbij wordt uitgegaan van het ontwikkelingsprofiel en de uitstroombestemming van de leerling. Indien nodig zal er vanuit andere disciplines, zoals logopedist of zorgbegeleider, een bijdrage worden geleverd.

Transitieplan

Op basis van het ontwikkelingsperspectief en de arbeidsinteressesettest wordt er voor leerlingen vanaf 16 jaar een transitieplan opgesteld. In dit plan staat de transitie van school naar de maatschappij centraal. De vaardigheden van de leerling worden in kaart gebracht. In het plan worden de mogelijkheden voor uitstroom en wonen van de leerling benoemd en wordt aangegeven wat een leerling nog nodig heeft om succesvol uit te stromen. Het plan wordt samen met de leerling en de ouders besproken. Het transitieplan wordt halfjaarlijks geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Portfolio

Alle leerlingen in het VSO hebben een (digitaal) portfolio. Dit portfolio wordt ingezet als leidraad voor de leerling naar zijn/haar toekomstperspectief. In het VSO werken de leerlingen op het niveau van dagbesteding of op het niveau van arbeid. De klassen zijn aangepast aan de uitstroombestemming van de leerling. Hierdoor wordt een werk- en leeromgeving gecreëerd die passend is bij het toekomstperspectief van de leerling.

CITO-toetsen

De leerlingen uit de brugklas worden jaarlijks getoetst met de CITO-toetsen, speciaal ontwikkeld voor het ZML-onderwijs. Ieder jaar wordt de CITO dagbesteding & arbeid afgenomen. De school heeft daarnaast de CITO-toetsen Speciale leerlingen voor leerlingen die cognitief boven het gemiddelde ZML-niveau zitten. De speciale CITO-toets is tevens een belangrijk toetsinstrument om te bepalen of de leerling geschikt is voor een ander soort onderwijs, bijvoorbeeld Speciaal Basisonderwijs of Praktijkonderwijs.

Leerlingbespreking

Leerlingbesprekingen zorgen er mede voor dat de voortgang en continuïteit in de ontwikkeling van de leerling zoveel mogelijk worden vastgehouden. Iedere leerling wordt minimaal twee keer per jaar besproken met de leraar en de intern begeleider. Indien er rondom de leerling hulpvragen zijn, wordt dit besproken met de intern begeleider en waar nodig in de Commissie van Begeleiding. Wanneer een leerling wordt besproken in de Commissie van Begeleiding, worden ouders hierbij uitgenodigd.

Leerlingvolgsysteem

Om de vorderingen, de ontwikkelingen en de opbrengsten van de leerlingen te kunnen volgen, wordt er gewerkt met het digitaal leerlingvolgsysteem ParnasSys. Op deze wijze kan het onderwijs afgestemd worden op de specifieke behoeften van de leerling en zijn/haar ontwikkeling gericht op zijn/haar uitstroombestemming.

Papieren dossier

Hoewel er steeds meer digitale dossiers zijn is er ook nog een papieren leerlingendossier aanwezig op het Herman Broerencollege. In verband met de wet op de privacy zijn deze dossiers in een beveiligde ruimte opgeborgen. De dossiers kunnen alleen door daartoe bevoegde medewerkers van het Herman Broerencollege worden ingezien. Ouders en verzorgers kunnen een afspraak maken met de locatiedirecteur om het dossier van hun kind in te zien.

De Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is te allen tijde van toepassing.

4. ONDERWIJSRESULTATEN

Op het Herman Broerencollege werken teamleden die goed onderwijs (willen) geven aan alle leerlingen. De leraar creëert een veilige en krachtige leeromgeving voor de leerlingen die aan hem/haar zijn toegewezen. Er wordt gebruik gemaakt van de op schoolniveau afgesproken leermiddelen en didactische werkvormen. De opbrengsten op groeps- en schoolniveau worden eens per jaar geëvalueerd. Bij de evaluatie wordt gebruik gemaakt van de ontwikkelingsperspectieven, de leerstandaarden en de resultaten. Ons uitgangspunt is dat 75% van de doelen aan het eind van de schoolperiode zijn behaald. De evaluatie wordt gebruikt om ontwikkeldoelen te stellen die worden vastgelegd in het jaarplan. De meeste leerlingen van de eindgroep in het VSO stromen aan het eind van het schooljaar, of als zij 20 jaar worden, door naar een arbeidsplek (dagbesteding en/of arbeidsmatige werkplek). Een enkele leerling stroomt door naar het Praktijkonderwijs of MBO entreeopleiding.

OPBRENGSTEN N.A.V. HET ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF

In onderstaande tabel is te lezen wat de te verwachte uitstroombestemming was, die is opgenomen in het ontwikkelingsperspectief twee jaar voorafgaand aan het moment van uitstroom.

	2016-2017
Onder het niveau dat was vastgesteld in het ontwikkelingsperspectief	2
Op het niveau dat was vastgesteld in het ontwikkelingsperspectief	20
Boven het niveau dat was vastgesteld in het ontwikkelingsperspectief	6
Onbekend	2
Totaal aantal uitstroom	30

Uitstroombemogelijkheden van onze leerlingen in het VSO zijn:

- Praktijkonderwijs (PRO).
- Reguliere arbeid (wel/niet met subsidie).
- Beschut werken (Sociale Werkvoorziening).
- Arbeidsmatige dagbesteding.
- Activiteitengerichte dagbesteding.
- MBO niveau 1.
- Anders (andere school, zorginstelling, verhuisd, onbekend).

Uitstroom VSO	2016-2017	2015-2016	2014-2015
Praktijkonderwijs	1	0	1
Reguliere arbeid (wel/niet met subsidie)	8	7	4
Beschut werken (Sociale Werkvoorziening)	5	0	4
Dagbesteding: arbeidsmatig	7	9	13
Dagbesteding: activiteitengericht	4	7	6
Anders	5	9	3
Totaal	30	32	31

CERTIFICERING SVA TRAJECTEN

De volgende SVA verklaringen bieden wij aan onze leerlingen aan:

- Schoonmaken in de groothuishouding.
- Onderhoud schoolomgeving.
- Werken in de keuken.
- Winkelmedewerker.
- Werken in de plantenteelt.
- Werken in het groen.
- Werken in de tomatenteelt.

Wij bieden in samenwerking met Verkeersschool van Buuren de opleiding voor het behalen van het certificaat Heftruck Chauffeur aan.

Certificaten	2017	2016	2015
Schoonmaak in de groothuishouding	2	3	4
Werken in de keuken	5	4	3
Winkelmedewerker	3	2	6
Werken in de plantenteelt	0	1	2
Werken in het groen	6	0	6
Heftruckopleiding	1	1	5
Tomatenteelt	0	2	0

TEVREDENHEIDSMETINGEN

De Herman Broerenschool streeft naar permanente verbetering van het primaire proces. De opvattingen van ouders, leerlingen en medewerkers over het onderwijs en het schoolklimaat worden zeer belangrijk gevonden. Daarom wordt de tevredenheid gemeten door middel van enquêtes. In mei 2018 is een tevredenheidsonderzoek gehouden onder onze medewerkers en onze leerlingen van het Herman Broerencollege. De uitslag van deze onderzoeken is terug te vinden op onze website.

ONDERWIJSINSPECTIE

Op 7 april 2016 bezocht de Inspectie van het Onderwijs het Herman Broerencollege Delft en Westland, voor een onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs in de arbeidsgerichte leerweg, de leerroute die leidt tot het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel. De bevindingen van de Inspectie zijn te lezen op de website van de onderwijsinspectie en op onze website. De Inspectie stelde geen risico's vast en het basisarrangement blijft daarmee gehandhaafd. Het basistoezicht bestaat uit een jaarlijkse risicoanalyse d.m.v. een bestuursgesprek.

Algemeen beeld

Het Herman Broerencollege bereidt leerlingen voor op de uitstroombestemming arbeid in drie onderwijsfasen, gericht op de pijlers wonen, werken, vrije tijd en burgerschap. Aan de hand van het jaarplan en de evaluaties van het onderwijs werkt de school voortdurend aan behoud en bevordering van de

kwaliteit van het onderwijs. In de laatste fase staat de ontwikkeling van de (arbeids)competenties in relatie tot de uitstroombestemming centraal. De school gebruikt hiervoor een instrument dat aansluit bij de eisen van het beroepenveld en biedt leerlingen de kans branchegerichte certificaten te behalen. Een verbeterpunt is de evaluatie van de ontwikkeling van de leerlingen gedurende alle fasen in relatie tot het uitstroomniveau en de beredeneerde keuzes voor de onderwijsaanpak en het onderwijsaanbod naar aanleiding van deze evaluatie. Hierdoor wordt inzichtelijk aan welke doelen wanneer en waarom wordt gewerkt en krijgt het onderwijs een planmatig karakter.

De Inspectie stelde geen tekortkomingen vast bij de naleving van wettelijke voorschriften.

Het Herman Broerencollege blijft in ontwikkeling en blijft werken aan verbetering van de onderwijskwaliteit.

5. DESKUNDIGEN IN DE SCHOOL

Op het Herman Broerencollege is naast het geven van kwalitatief goed onderwijs veel aandacht voor de begeleiding van de leerlingen. Deze begeleiding is gericht op de hulpvragen van de leerling, ouders en personeel. Voor de leerlingen en voor de leerlingen die (extra) zorg en/of ondersteuning nodig hebben zijn er verschillende deskundigen, disciplines en/of faciliteiten in of aan de school verbonden. Deze ondersteuning is niet alleen gericht op de ontwikkeling van de leerling, maar ook op de hulpvraag van het personeel met betrekking tot het begeleiden van de leerling.

Leraar

De leraar richt zich op het onderwijs aan de leerlingen in de klas. De leraren hebben een afgeronde HBO-PABO opleiding en veel van onze leraren zijn in het bezit van de specialisatie master EN (Educational Needs). Enkele leraren hebben de specialisatie 'geven van onderwijs aan EMB-leerlingen' gevolgd. De leraar wordt in staat gesteld zich verder te ontwikkelen en zich te richten op specifieke ontwikkeldoelen ten behoeve van het onderwijs aan de leerlingen. Dit wordt gedaan aan de hand van de vaardigheidsmeter van Cadenza. Daarnaast heeft de Herman Broerengestichting een professionaliseringsaanbod gericht op de leerdoelen, ontwikkelingen en vragen van teamleden. Dit aanbod bestaat o.a. uit trainingen gericht op begeleiding van de doelgroep, zoals sensorische integratie, gebarentaal en voorkomen en omgaan met agressie. Daarnaast is er scholing m.b.t. het gebruik van de lesmethodes en de meldcode. Op deze wijze houdt en vergroot de leraar zijn specialisatie voor het geven van onderwijs aan onze doelgroep. Verschillende leraren zijn in het bezit van een EHBO- en/of BHV-diploma.

Onderwijsassistent

De onderwijsassistent richt zich op de ondersteuning van de leraar en de begeleiding en verzorging van de leerling. De onderwijsassistenten zijn daarvoor opgeleid. Enkele onderwijsassistenten hebben de specialisatie 'ondersteuning en omgaan bij en met EMB-leerlingen' gevolgd. De onderwijsassistent wordt in staat gesteld zich verder te ontwikkelen en zich te richten op specifieke ontwikkeldoelen ten behoeve van de begeleiding van de leerlingen. Dit wordt gedaan aan de hand van de vaardigheidsmeter van Cadenza. Daarnaast heeft de stichting een professionaliseringsaanbod gericht op de leerdoelen, ontwikkelingen en vragen van teamleden. Dit aanbod bestaat o.a. uit trainingen gericht op begeleiding van de doelgroep, zoals sensorische integratie, gebarentaal en voorkomen en omgaan met agressie.

Op deze wijze houdt en vergroot de onderwijsassistent zijn specialisatie voor het begeleiden van en bieden van ondersteuning aan onze doelgroep.

Verschillende onderwijsassistenten zijn in het bezit van een EHBO- en/of BHV-diploma.

Intern begeleider

Het Herman Broerencollege heeft op alle locaties intern begeleiders. De intern begeleiders hebben een afgeronde HBO-PABO opleiding en hebben specialisaties passend bij hun taak. De intern begeleider richt zich vooral op de begeleiding en coaching van leraren op onderwijsinhoudelijk gebied (o.a. begeleiding bij ontwikkeldoelen, video interactie begeleiding, afname vaardigheidsmeter) en bij de (hulp)vragen met betrekking tot de leerlingen. De intern begeleider heeft contact met ouders met betrekking tot onderwerpen gericht op de leerlingenzorg. De intern begeleider neemt deel aan de vergadering van de Commissie van Begeleiding.

U kunt de intern begeleiders telefonisch of per e-mail bereiken.

VSO Delft: Jasper Knulst
jknulst@hermanbroeren.nu

015 2141066

VSO Westland: Ingrid Weijer
iweijer@hermanbroeren.nu

0174 648164

VSO Westerhonk: Sheila van der Drift
svanderdrift@hermanbroeren.nu
0174 820320

Coördinator arbeidstoeleiding

Het Herman Broerencollege heeft op beide locaties coördinatoren arbeidstoeleiding. De coördinatoren arbeidstoeleiding hebben een afgeronde HBO-PABO opleiding, zijn in het bezit van de specialisatie master EN (Educational Needs) en volgen cursussen gericht op arbeidstoeleiding aan onze doelgroep. De coördinator arbeidstoeleiding houdt zich bezig met de inrichting van het onderwijsprogramma (o.a. praktijkleren, interne stages) in samenwerking met de intern begeleider en daarnaast het begeleiden van leerlingen naar externe stageplekken en de uiteindelijke uitstroom van leerlingen.

U kunt de coördinator arbeidstoeleiding telefonisch of per e-mail bereiken.

VSO Delft: Suzanne Schinkel
sschinkel@hermanbroeren.nu
015 2141066

VSO Westland: Robert Volkers
rvolkers@hermanbroeren.nu
0174 648164

Zorgbegeleider

Het Herman Broerencollege Naaldwijk heeft de beschikking over een zorgbegeleider die in het bezit is van een HBO SPH-opleiding. De zorgbegeleider is gedetacheerd vanuit Ipse de Bruggen. De zorgbegeleider begeleidt en adviseert leraren, onderwijsassistenten en ouders. De zorgbegeleider biedt daarnaast individuele begeleidingsmogelijkheden voor verschillende leerlingen. Die begeleiding kan bijvoorbeeld gericht zijn op communicatieproblemen, de sociaal-emotionele ontwikkeling, de spelontwikkeling of het werken met de Teacchmethode. De meeste leerlingen die voor deze bijzondere begeleiding in aanmerking komen, beschikken over een TLV hoog.

Zorgmedewerkers

In elke onderwijs-zorggroep is een zorgmedewerker aanwezig. Een zorgmedewerker is een medewerker van Ipse de Bruggen (voor de locatie Delft) of van 's Heeren Loo (voor de locatie Westland). De zorgmedewerkers zijn er voor zorgtaken, zoals ondersteuning op het gebied van persoonlijke verzorging of begeleiding en nabijheid van de leerlingen. Voor de inzet van de zorgmedewerkers vragen we de inzet van twee dagdelen Begeleiding Groep vanuit een indicatie voor Wet Langdurige Zorg of vanuit een beschikking van de Jeugdwet.

Voor meer informatie over de zorgmedewerkers en hun werkzaamheden, zie 'Zorg tijdens onderwijstijd' in hoofdstuk 1 van deze gids.

Leraren gespecialiseerd in zintuiglijke informatieverwerking

Op school zijn er leerlingen met moeilijkheden op het sensorisch gebied. Deze leerlingen hebben baat bij een op de leerling afgestemd programma op het gebied van de zintuiglijke informatieverwerking. Enkele leraren zijn opgeleid tot het afnemen en opstellen van een plan van aanpak met behulp van de Sensory Profile. Deze gespecialiseerde leraren worden hierbij ondersteund door kinderfysiotherapie Delft. De uitvoering van het plan van aanpak ligt bij de leraar van de desbetreffende leerling, onder de verantwoordelijkheid van de gespecialiseerde leraar. De leerlingen kunnen o.a. gebruik maken van de snoezelruimte of van een Sensorisch Integratie Parcours ter bevordering van de sensorische integratie.

Logopedie

Logopedie wordt op school verzorgd door Harma Keizer en Marein Mounier. De logopedisten behandelen leerlingen met stoornissen op het gebied van taal, spraak, mondmotoriek, eten, drinken, stem en gehoor. Aan leerlingen die niet of nauwelijks praten, leren zij gebaren en/of andere ondersteuning in de communicatie, zoals afbeeldingen of PECS. De logopedisten richten zich

met name op de lessen groepslogopedie en individuele logopedie aan EMB-leerlingen. Daarnaast adviseren en ondersteunen zij leraren, onderwijsassistenten en ouders op logopedisch gebied. De logopedist screent de nieuwe leerlingen en maakt een logopedisch verslag. Dit verslag bespreekt de logopedist bij de startbespreking van de CvB. Op basis van het logopedisch verslag wordt bepaald of er een verwijzing voor externe logopedie wordt afgegeven.

Individuele logopedie wordt aangeboden door een externe praktijk op basis van de zorgverzekering. Logopediepraktijk Blokhuis heeft binnen de school een praktijk.

Fysiotherapie en individuele logopedie worden op de VSO locatie Westerhondk verzorgd en aangeboden door het expertisecentrum Advisium.

Fysiotherapie

Een externe praktijk (Kinderfysiotherapie Delft) biedt op basis van de zorgverzekering voor leerlingen tot 18 jaar fysiotherapie aan. Zowel op de locatie in Delft als in Naaldwijk is een speciale ruimte voor de fysiotherapie ingericht.

De Commissie van Begeleiding (CvB)

De Commissie van Begeleiding (CvB) is een commissie van deskundigen die aan de school verbonden zijn. De commissie bestaat uit de locatiedirecteur, de psycholoog, de jeugdarts en de maatschappelijk werker. De commissie kan uitgebreid worden met adviserende leden. De leden van de CvB dragen vanuit hun vakgebied de nodige informatie aan over de leerlingen. Ze brengen advies uit aan leraren of andere deskundigen over de specifieke hulp die een leerling (mogelijk) nodig heeft. De commissie heeft o.a. als taak om nieuw geplaatste leerlingen in beeld te krijgen, startbesprekingen te plannen, te adviseren bij vragen en problemen die zich gedurende de schoolloopbaan van leerlingen voordoen en om voldoende informatie te verzamelen om tot een goed ontwikkelingsperspectief van de leerling te komen. Indien de leerling vanuit het proces van handelingsgerichte diagnostiek, het ontwikkelingsperspectief en het leerlingvolgsysteem niet meer aangewezen lijkt te zijn op ZML-onderwijs, wordt namens de CvB contact gezocht met de ouders. Samen wordt er gezocht naar een passende oplossing.

Bij het verlaten van onze school wordt een onderwijskundig rapport voor de vervolgopleiding of vervolgvoorziening opgesteld. Deze informatie is alleen met schriftelijke instemming van de betrokken ouders ter inzage voor derden.

Om de twee weken is er een bespreking van de CvB. De ouders krijgen een uitnodiging als hun kind wordt besproken.

Het e-mail adres van de CvB Delft is:

cvbdelft@hermanbroeren.nu

Het e-mail adres van de CvB Westland is:

cvbwestland@hermanbroeren.nu

Aandachtsfunctionarissen kindermishandeling

De Herman Broerenstichting heeft vanwege de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling de leden van de CvB, de locatiedirecteuren en de intern begeleiders opgeleid tot erkende aandachtsfunctionarissen. Deze teamleden hebben een specifieke deskundigheid op het gebied van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Schoolmaatschappelijk werk

Aan de school is een maatschappelijk werker verbonden: Irene Bevelander. Als maatschappelijk werker ondersteunt zij ouders, leraren en leerlingen bij het zoeken naar oplossingen voor allerlei vragen en problemen die te maken hebben met school, opvoeding of de thuissituatie. U kunt ook contact met haar opnemen als er vragen zijn over de Jeugdwet, de Wet Langdurige Zorg, de WMO, dubbele kinderbijslag, bewindvoering, buitenschoolse opvang, de begeleiderskaart van de NS of bij een eventuele verwijzing naar specialistische hulp. U kunt Irene Bevelander telefonisch of via de mail bereiken, zij werkt van maandag t/m donderdag. E-mail: ibevelander@hermanbroeren.nu
Telefoon: 015 2141066.

Jeugdarts (schoolarts)

De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) is er voor ouders, kinderen en jongeren van 0-23 jaar. De artsen en verpleegkundigen volgen de groei en de ontwikkeling van elk kind. Ze geven advies over gezondheid en opvoeding en geven de noodzakelijke inentingen. De jeugdarts onderzoekt de algemene ontwikkeling en de gezondheid van uw kind op verschillende leeftijden. De jeugdarts nodigt ouders hiervoor uit. De jeugdarts kan u adviseren om verder onderzoek te laten doen en/of u doorverwijzen naar een specialist. Heeft u vragen en/of zorgen over de gezondheid of de ontwikkeling van uw kind dan kunt u contact opnemen met Nelleke Meester, zij is als jeugdarts verbonden aan de school. Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West.
Telefoon: 088 054 99 99.

6. PRAKTISCHE INFORMATIE

Onderwijs en opvoeding is een zaak van ouders en school. Hierdoor hechten wij aan een goed contact met ouders. Ouders zijn welkom op school en kunnen altijd informatie over hun kind(eren) krijgen en geven. Vanuit het college houden wij ouders met regelmaat op de hoogte van vorderingen of belangrijke gebeurtenissen van de leerling. Als u een leraar wilt spreken, kunt u het beste voor of na schooltijd bellen.

Informatieavond

Aan het begin van het schooljaar is er een informatieavond waarop ouders uitgebreid uitleg ontvangen over het schoolprogramma, de vakken en de methodes. U ontvangt alle informatie waar de leerlingen dat schooljaar mee te maken krijgen. Ouders hebben dan de gelegenheid kennis te maken met de leraren en kunnen al hun vragen stellen.

Rapportage bespreking

Twee keer per jaar nodigen wij ouders uit op school om de voortgang van hun zoon/dochter te bespreken. Dit doen wij aan de hand van de rapportage die u voorafgaand aan de bespreking ontvangt. Mocht u tussentijds de vorderingen willen bespreken dan kan dat altijd. U kunt hiervoor een afspraak maken met de leraar.

Transitieplanbespreking

Twee keer per jaar nodigen wij de leerling en de ouders uit op school om de voortgang te bespreken. Dit doen wij aan de hand van het transitieplan dat u voorafgaand aan de bespreking ontvangt. Mocht u tussentijds de vorderingen willen bespreken dan kan dat altijd. U kunt hiervoor een afspraak maken met de leraar.

Evaluatie ontwikkelingsperspectief

Eén keer per jaar vindt de evaluatie van het ontwikkelingsperspectief plaats. Bij deze evaluatie worden de ouders uitgenodigd. Aanwezig bij deze bespreking zijn de leraar, intern begeleider en de GZ-psycholoog.

Huisbezoek

Eén keer per jaar gaat de leraar op huisbezoek. Indien de leerling voor het tweede jaar bij dezelfde leraar in de klas zit, wordt er geen huisbezoek afgelegd. Tijdens het huisbezoek is er gelegenheid om elkaar beter te leren kennen en bovendien is de leraar meer op de hoogte van de thuissituatie van de leerling.

Contactschrift of e-mail

Er wordt op school gewerkt met een contactschrift en/of agenda. Ouders kunnen opschrijven hoe de dagen

thuis verlopen. De leraar schrijft op hoe het overdag op school gaat of wat er gedaan is. Daar waar mogelijk kan dit ook via de e-mail gebeuren. Op deze wijze is er intensief contact mogelijk en wordt geprobeerd optimale afstemming te verkrijgen. In de laatste maanden van het schooljaar 2017/2018 heeft er een pilot plaatsgevonden waarbij ouders van 4 groepen geïnformeerd werden via een app op hun telefoon. Indien deze pilot succesvol wordt afgerond zal deze het schriftje en de 'Dropbox' vervangen en zullen alle ouders uitgenodigd worden door de leraar om een app op hun telefoon te installeren.

Informatieavond werken of wonen en vrije tijd

Een keer per jaar is er een informatieavond werken of wonen en vrije tijd. Bij de informatieavond werken wordt de jongeren gevraagd om zichzelf te presenteren samen met hun stagegever. Daarnaast zijn er verschillende zorgaanbieders aanwezig die gespecialiseerd zijn op het gebied van dagbesteding en waar mogelijk bedrijven die werk aanbieden voor onze doelgroep.

Op de informatieavond wonen en vrije tijd zijn verschillende sporten, verenigingen, instellingen en wooninitiatieven aanwezig om zichzelf te presenteren. Bij beide onderwerpen zullen de aanwezige instanties informatie en uitleg geven over hun organisatie en wat zij kunnen betekenen in de toekomst voor onze jongeren.

Oudernieuwsbrief

U ontvangt regelmatig een nieuwsbrief van school. Hierin vindt u belangrijke data en informatie met betrekking tot actuele thema's en activiteiten.

Koffieochtenden

Op de locatie Delft en de locatie Naaldwijk worden een aantal keer per schooljaar koffieochtenden georganiseerd, waarbij ouders elkaar in informele sfeer kunnen ontmoeten. Wanneer de data bekend zijn wordt u hierover geïnformeerd.

Website

Het Herman Broerencollege heeft een zeer uitgebreide en actuele website, www.hermanbroerencollege.nu. Hier vindt u allerlei informatie over onder andere het onderwijs- en leerlingenbeleid, het laatste nieuws, belangrijke data, informatie over de Medezeggenschapsraad (MR) en de Vereniging Ouderraad (VOR) en verdere belangrijke informatie met betrekking tot het Herman Broerencollege.

Collegegids

In de collegegids vindt u achtergrondinformatie over de school, informatie over het onderwijsaanbod, doelen die wij nastreven en de begeleiding van de leerlingen. De

collegegids ontvangt u jaarlijks na de zomervakantie. De collegegids is tevens digitaal te vinden op de website.

Beleid en Protocollen

Het Herman Broerencollege beschikt over een groot aantal beleidsstukken en protocollen gericht op het onderwijs en zorg aan de leerlingen. Denk hierbij onder andere aan: de zorgstructuur, rekenbeleid, protocol ongewenste intimiteiten, protocol seksueel misbruik, protocol pesten, medicijnprotocol, meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en onderwijs aan EMB-leerlingen. De beleidsstukken en/of protocollen kunt u opvragen via de locatiedirecteur en een groot aantal kunt u vinden op onze website.

Medicatie

Gebruikt uw kind medicijnen en moeten die op het college worden toegediend of heeft uw kind epilepsie, dan dienen hierover afspraken te worden gemaakt. Het medicijnprotocol geeft precies aan waar de verantwoordelijkheden liggen met betrekking tot het toedienen van de medicijnen en/of het uitvoeren van de medische handelingen. Het is van belang dat u ons op de hoogte houdt van wijzigingen in de medicatie.

Schoolmelk

De ouderraad biedt de mogelijkheid aan om een abonnement op schoolmelk te nemen. De schoolmelkbijdrage is € 26,00. Dit bedrag dient per schooljaar betaald te worden.

Ouderbijdrage

De VOR vraagt een vrijwillige bijdrage voor kosten die niet in aanmerking komen voor vergoeding door het ministerie van Onderwijs. Het gaat daarbij om activiteiten waar extra kosten voor gemaakt worden. Denk hierbij o.a. aan kosten voor sinterklaas, kerstvieringen, sportdagen en de inloopavond. De genoemde activiteiten vinden plaats onder schooltijd en zijn daardoor toegankelijk voor alle leerlingen. De hoogte van de vrijwillige bijdrage is € 25,00 per jaar.

De VOR vraagt naast de jaarlijkse vrijwillige bijdrage, een bijdrage voor de kosten van het jaarlijkse schoolreisje en/of kamp. Deze kosten worden jaarlijks berekend en u wordt hier tijdig door de VOR over geïnformeerd.

Schoolregels

Naast de grondwetregels heeft het Herman Broerencollege schoolregels en afspraken opgesteld. De personeelsleden, de leerlingen en de ouders zijn op de hoogte van de geldende schoolregels en afspraken. Zo zijn er onder andere regels op het gebied van omgaan

met elkaar, regels op straat, pleinregels en het gebruik van mobiele telefoons, MP3-spelers en dergelijke. Andere afspraken omvatten het rookbeleid en het pauzebeleid voor onze oudste leerlingen. Belangrijke gedragsregels vindt u ook op onze website.

Grondwetregels Vreedzame school Locatie Delft

- De school is van ons allemaal
- Op school voelt iedereen zich veilig
- Op school hebben we vertrouwen in elkaar
- Op school vieren we alle successen
- Op school hebben we respect voor elkaar
- Op school zijn we zelf verantwoordelijk
- Op school is elke dag een nieuwe kans

Grondwetregels Vreedzame school Locatie Westland

- Wij helpen elkaar
- Wij zijn aardig voor elkaar
- Wij zijn trots op onszelf en op elkaar
- Wij leren door te proberen
- Wij zijn goed zoals we zijn
- Wij hebben respect voor elkaar
- Wij houden ons aan de grondwet
- Wij zeggen eerst STOP en lossen dan alles op

Kledingvoorschriften

Het is scholen toegestaan vanuit wet- en regelgeving om kledingvoorschriften te hanteren. Zowel voor personeel als leerlingen vinden wij het niet nodig voorschriften met betrekking tot kleding te hebben, op drie uitzonderingen na:

- Het dragen van te uitdagende kleding.
- Het dragen van kleding met aanstootgevende opdruk.
- Het dragen van hoofdbedekking en/of gelaatsbedekking in welke vorm dan ook in de schoolgebouwen c.q. tijdens de schooltijden buiten de schoolgebouwen. Uitzondering is mogelijk bijvoorbeeld vanuit geloofsovertuiging. Wanneer u gebruik wilt maken van deze uitzondering kunt u contact opnemen met de locatiedirecteur.

Beleid inzake persoonlijke eigendommen

Het bevoegd gezag van de school aanvaardt geen aansprakelijkheid in geval van vernieling, verlies, ontvreemding of beschadiging van (privé)eigendom van leerlingen, hun ouders, personeel of vrijwilligers, tenzij er sprake is van nalatigheid van medewerkers.

Video Interactie Begeleiding

We zijn er continu op gericht de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren door leraren en onderwijsassistenten te begeleiden. Dit kan gebeuren met behulp van observaties en video-opnames in

de klas. De observaties en video-opnames worden besproken door de intern begeleider en de leraar. Via het toestemmingsformulier beeldmateriaal zal aan de ouders om toestemming gevraagd worden.

Schooltijden

De schooltijden voor de locaties Delft en Westland zijn hetzelfde:

Maandag	8.45 uur tot 15.15 uur
Dinsdag	8.45 uur tot 15.15 uur
Woensdag	8.45 uur tot 12.30 uur
Donderdag	8.45 uur tot 15.15 uur
Vrijdag	8.45 uur tot 15.15 uur

Leerlingen dienen te voldoen aan het wettelijk gestelde minimum aantal lessen en dienen mee te doen aan alle activiteiten die op het rooster vermeld staan. Ontheffing kan slechts door de Onderwijsinspectie verleend worden op grond van medische en/of andere zwaarwichtige redenen.

De locatie Delft onderzoekt de mogelijkheid om in het nieuwe schooljaar de schooltijden te wijzigen. Ouders zullen bij de besluitvorming betrokken worden.

Pauzes

Een hele schooldag voor het VSO duurt 5,5 uur, op woensdag 3,75 uur. Op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag hebben de leerlingen een kwartier pauze in de ochtend en drie kwartier pauze in de middag. Op de woensdag hebben de leerlingen geen pauze.

Verplichte leertijd

Volgens de Wet op de Expertise Centra is het minimum aantal uren dat wordt voorgeschreven aan het VSO 1000 uur per schooljaar. In het schooljaar 2017/2018 ontvangen de leerlingen van onze locatie in Delft en in het Westland 1000,25 uur onderwijs.

Maatregelen ter voorkoming van lesuitval

In de regel vindt er GEEN lesuitval plaats. In geval van ziekte van de leraar wordt er gezorgd voor vervanging. Gezien het ontbreken van voldoende invalleren kan het voorkomen dat er een klas wordt verdeeld over andere klassen.

Leerplicht

Buiten de schoolvakanties om mag u uw kind niet meenemen op vakantie. Als ouders vanwege hun beroep niet in de schoolvakanties op vakantie kunnen gaan, mag de leerling maximaal 2 weken (10 dagen) per jaar extra verlof opnemen. Dit mag alleen niet in de eerste twee lesweken van het nieuwe schooljaar. Verlof in verband met

belangrijke omstandigheden is wel mogelijk. Aanvragen van verlof kunt u doen bij de locatiedirecteur middels het verlofaanvraagformulier, dat te downloaden is via onze website. Wilt u meer dan 10 dagen verlof aanvragen, dan beslist de leerplichtambtenaar over uw verzoek. Het is ook mogelijk om verlof aan te vragen voor religieuze feestdagen zoals het Suikerfeest, het Holifeest of het Joods Nieuwjaar. Meer informatie kunt u vinden op onze website waar u ook dit verlofformulier kunt downloaden.

Ziekmelden of om andere reden niet op school

Dagelijks wordt door de leraar de absentieregistratie bijgehouden. Als een leerling afwezig is, zorgt u dat dit voor de aanvang van de lestijd, vóór 8.30 uur, is gemeld. Indien een leerling niet op het college verschenen is nemen wij voor 10.00 uur contact op met de ouders. De leraar maakt bij de absentieregistratie onderscheid tussen verlof, ziekte en niet-afgemeld afwezig.

De school is wettelijk verplicht om bij ongeoorloofd verzuim van 16 uur van de lestijd binnen vier weken een melding te maken van verzuim aan de afdeling leerplicht. Als hier sprake van is dan roept de leerplichtambtenaar de ouders op en wordt er onderzocht of er inderdaad sprake is van ongeoorloofd verzuim. Als dit het geval is, wordt onderzocht wat de redenen zijn van dit verzuim en worden er afspraken gemaakt om het verzuim te beëindigen. Daarnaast geldt deze wettelijke verplichting ook bij regelmatig te laat komen. In bovenstaande situaties zal de leraar eerst via telefonisch contact proberen inzicht in de situatie te verkrijgen, alvorens de leerplichtambtenaar in te lichten.

Vakanties alle locaties

Herfstvakantie	22-10-2018 t/m 26-10-2018
Kerstvakantie	24-12-2018 t/m 04-01-2019
Voorjaarsvakantie	25-02-2019 t/m 01-03-2019
Meivakantie inclusief Pasen en Koningsdag	19-04-2019 t/m 03-05-2019
Hemelvaart	30-05-2019 en 31-05-2019
Pinksteren	10-06-2019
Zomervakantie	22-07-2019 t/m 30-08-2019
Vrije middag	21-12-2018 vanaf 12.15 uur 19-07-2019 vanaf 12.15 uur

Informatie gescheiden ouders

Volgens het Burgerlijk Wetboek hebben scholen een informatieplicht. De school is verplicht om beide ouders te informeren over belangrijke feiten en omstandigheden van het kind. Schoolrapporten, uitslagen CITO-toetsen, uitslagen schoolonderzoeken, onderwijskundige

rapporten en schoolfoto's kunnen worden verstrekt en er is gelegenheid om oudergesprekken te voeren en schoolactiviteiten (dit alleen als beide ouders en het kind dit willen) bij te wonen.

Informatieverstrekking is van belang om te voorkomen dat het kind van zijn of haar ouders vervreemdt. Dit is een wederkerig belang van kind en ouder. In het geval van problematische echtscheidingen kan een probleem ontstaan. Uitgangspunt voor de school is het belang van het kind. Het belang van het kind is het beste gediend als de school buiten de strijd van de ouders blijft en uitvoering geeft aan de wet- en regelgeving ten aanzien van informatieverstrekking aan ouders. Men mag van de school verwachten dat zij zich neutraal opstelt en beide ouders in principe van gelijke informatie voorziet.

Uitzonderingen op deze plicht tot informatieverstrekking:

- Indien een rechterlijke beschikking kan worden getoond waarin het recht op informatie is beperkt.
- In gevallen dat de informatie in verband met het beroepsgeheim ook niet aan de andere ouder wordt verstrekt.
- Als de informatieverstrekking niet in het belang is van het kind. In dit geval zal de school zwaarwegende argumenten moeten hanteren om informatie te weigeren. De ouder kan dit laten toetsen door een klachtencommissie of een rechter.

Vervoer

Veel van onze leerlingen lukt het niet om zelfstandig te reizen. Zij zijn aangewezen op aangepast vervoer. De Commissie van Begeleiding van onze school adviseert de gemeente jaarlijks of leerlingen aangewezen zijn op aangepast vervoer of dat zij gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer. De gemeente bepaalt of zij instemt met het advies van de CvB. Wilt u meer informatie over de verordening van leerlingenvervoer, dan kunt u de website van uw gemeente raadplegen. De organisatie van het aangepast vervoer ligt bij het bedrijf dat de gemeente heeft aangesteld. U ontvangt voor de zomer een informatiebrief met de gegevens van dit bedrijf. Deze organisatie bepaalt de samenstelling en welke routes de busjes rijden. Deze organisatie staat los van de school. Als er problemen zijn met het vervoer en u komt er met de buschauffeur of de begeleider niet uit, dan kunt u altijd bellen met de organisatie die verantwoordelijk is voor het vervoer of met de gemeente, afdeling Onderwijs, waarin u woont.

Buitenschoolse opvang (BSO)

Ipsse de Bruggen biedt voor de locatie Delft buitenschoolse opvang aan voor kinderen met een

verstandelijke beperking vanaf 4 jaar die onderwijs volgen. De buitenschoolse opvang sluit direct aan op de schooltijden en is er ook in de schoolvakanties. U kunt er zelf voor kiezen of u voor uw kind alleen na schooltijd opvang nodig heeft of alleen in de schoolvakanties of dat u van beide mogelijkheden gebruik wilt maken.

Op de locatie VSO Westerhonk bestaat de mogelijkheid tot vakantieopvang in het schoolgebouw. Wilt u hier meer over weten, dan kunt u contact opnemen met dagbesteding Zeebries via

E-mail: zorgbemiddeling@ipsedebruggen.nl

Telefoon: 08803 64189.

Wilt u meer informatie over de BSO van Ipse de Bruggen, dan kunt u contact opnemen met de medewerkers van zorgbemiddeling via

E-mail: zorgbemiddeling@ipsedebruggen.nl

Telefoon: 088 9675300.

7. SAMENWERKING

Samenwerkingsverbanden Passend onderwijs

Het doel van passend onderwijs is dat alle leerlingen, dus ook leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, een passende onderwijsplek krijgen. Uitgangspunt daarbij is: regulier als het kan, speciaal als het moet. Het Herman Broerencollege werkt, sinds de wet op passend onderwijs, met verschillende scholen samen in een samenwerkingsverband. De scholen in het samenwerkingsverband maken onderling afspraken over hoe ze ervoor zorgen dat alle leerlingen onderwijs krijgen dat bij hen past.

Het Herman Broerencollege is betrokken bij de volgende samenwerkingsverbanden:

- Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Delflanden.
- Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Westland.
- Samenwerkingsverband Zuid-Holland West.

Ambulante ondersteuning

Het Herman Broerencollege heeft de beschikking over een ambulante ondersteuner werkzaam vanuit onze school, in opdracht van het samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Westland. De ambulante ondersteuning is erop gericht het onderwijsaanbod en de leeromgeving zo optimaal mogelijk te maken, zodat de leerling in het regulier onderwijs zich goed kan ontwikkelen.

Ipse de Bruggen

Voor de locatie in Delft hebben we een samenwerking met Ipse de Bruggen. De zorgmedewerkers die werken op onze locaties in Delft zijn medewerkers van Ipse de Bruggen. De zorgbegeleider voor onze locatie in het Westland is vanuit Ipse de Bruggen gedetacheerd.

's Heeren Loo

Voor de locaties in het Westland zijn wij de samenwerking met 's Heeren Loo aangegaan. Vanuit 's Heeren Loo zijn er zorgmedewerkers werkzaam op onze locaties in het Westland.

Op het terrein van het Westerhonk is een VSO locatie van het Herman Broerencollege gevestigd. Op deze locatie ontvangen de VSO leerlingen met een zorgvraag onderwijs. In hetzelfde gebouw is een dagbesteding voor jongeren actief. Hierdoor kan er intensief met elkaar worden samengewerkt.

Scholen

Het Herman Broerencollege werkt met verschillende scholen in de omgeving samen. Hieronder valt onder andere de afstemming van het onderwijsaanbod en de uitvoering van ambulante ondersteuning. Waar mogelijk en nodig neemt het Herman Broerencollege deel aan overleggen omtrent de organisatie van integrale leerlingenzorg in de regio's.

Externe partners

De school zoekt bij handelingsverlegenheid ook samenwerking met organisaties als:

- Kristal, centrum voor psychiatrie en verstandelijke beperking.
- De Jutters/de Banjaard, centrum voor psychiatrie en verstandelijke beperking.
- CCE, het centrum voor Consultatie en Expertise, biedt expertise over ernstig probleemgedrag bij mensen met een stoornis of blijvende beperking.
- Therapeuten op het gebied van zelfvertrouwen, psycho-educatie, speltherapie en dergelijke.
- Jeugdhulpverlening, verschillende instanties (o.a. Delft voor elkaar, MEE en jeugdteams van uit de gemeentes).
- Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West.

8. DE HERMAN BROERENSTICHTING

De Herman Broerenstichting werd opgericht op 1 oktober 1970. Het doel van de Herman Broerenstichting is het behartigen van de belangen van de leerlingen met beperkte verstandelijke vermogens. Aan het begin van het nieuwe schooljaar 2010-2011 is de Wet goed onderwijs, goed bestuur van kracht geworden. Goed onderwijs betekent dat iedere school verantwoordelijk is voor het geven van kwalitatief goed onderwijs. Goed bestuur betekent dat ieder bestuur wordt geacht te functioneren volgens de algemene principes van goed bestuur. Als onderdeel daarvan stelt de wet als voorwaarde dat het interne toezicht op het bestuur goed wordt geregeld. Er dient dan ook een scheiding te zijn tussen het intern toezicht en het bestuur. Sinds 2012 kent de Herman Broerenstichting een Raad van Toezicht en een College van Bestuur.

De Raad van Toezicht en het bestuur van de Herman Broerenstichting conformeren zich aan de Code Goed Bestuur van de PO-raad. Deze code moet er mede voor zorgen dat scholen in het primair onderwijs goed bestuur hebben en houden. In de Code Goed Bestuur staan onder andere bepalingen over de functiescheiding tussen bestuur en intern toezicht, de zorg voor kwalitatief goed onderwijs en een optimale ontwikkeling van leerlingen en medewerkers. De Code Goed Bestuur kunt u vinden op onze website www.hermanbroerenstichting.nu.

De jaarverantwoording

Het bestuur van de Herman Broerenstichting stelt jaarlijks een jaarverantwoording over het voorafgaande kalenderjaar vast. De jaarverantwoording bestaat uit een bestuursverslag en een jaarrekening. De jaarverantwoording wordt in opdracht van de Raad van Toezicht gecontroleerd door een onafhankelijke accountant. Deze controle houdt in dat de accountant vast moet stellen of de financiële middelen doelmatig en rechtmatig zijn besteed. Van deze controle wordt door de accountant een verslag gemaakt. Indien er onrechtmatige bestedingen zijn gemaakt dient de accountant dit aan de minister te melden. De jaarverantwoording moet voor 1 juli van elk jaar verzonden worden aan DUO. De jaarverantwoording kunt u via onze website downloaden.

Verzekeringen

Het bestuur van de Herman Broerenstichting heeft een collectieve ongevallenverzekering voor leerlingen afgesloten. De geldigheid is: op school, onderweg van en naar school en tijdens schoolactiviteiten. Daarnaast is er een WA-verzekering afgesloten voor iedereen die op school activiteiten verricht.

KWALITEITSBELEID

Binnen het kwaliteitsbeleid van de Herman Broerenstichting maakt elke locatie jaarlijks een jaarplan dat ter instemming aan de MR wordt voorgelegd. In dat jaarplan worden de doelstellingen van het voorgaande jaar geëvalueerd en worden nieuwe doelstellingen vastgelegd. In het bestuursverslag van de jaarverantwoording wordt hiervan verslag gemaakt. De jaarverantwoording kunt u downloaden via onze website.

Met betrekking tot organisatie zijn in 2017 de volgende doelstellingen gerealiseerd:

- De locatie VSO Westerhok heeft de samenwerking met de Zeebries en Advisium ('s Heeren Loo) geïntensiveerd.
- Op de locatie Delft is een klankbordgroep van ouders actief, op de locatie Naaldwijk worden koffieochtenden georganiseerd door ouders.
- De ouderraad is gesplitst. Elke locatie heeft nu zijn eigen ouderraad.
- Het protocol meldpunt datalekken is geïmplementeerd.
- Het integraal veiligheidsplan is geëvalueerd, geactualiseerd en vastgesteld.

Met betrekking tot onderwijs zijn in 2017 de volgende doelstellingen gerealiseerd:

- Er is een methode t.b.v. de sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Praktijkvakken in het VSO zijn toegerust met de juiste methodes en materialen o.a.: Zedemo is uitgebreid en toegerust op de doelgroep.
- In de locatie Naaldwijk is implementatie van het vak Wetenschap & Technologie in gang gezet en de LEGO-leerlijn is aangeschaft en wordt volop gebruikt.
- De creatieve uitwisseling heeft vorm gekregen en de verschillende cultuurdisciplines zijn hierin geïntegreerd.

Ook met betrekking tot de beleidsterreinen personeel, huisvesting en financiën zijn er verschillende doelstellingen gerealiseerd. Deze kunt u terugvinden in de jaarverantwoording 2018.

Voor 2018 zijn m.b.t. organisatie de volgende doelstellingen opgesteld:

- De splitsing van de ouderraad wordt geformaliseerd. Elke ouderraad heeft zijn eigen statuten.
- De ontruimingsplannen van de locaties in het Westland zijn geactualiseerd.
- Het privacy protocol is aangepast op de Europese wetgeving.
- Office 365 wordt uitgerold over de organisatie.
- De administratie wordt geherstructureerd.
- De routeplanner gebaseerd op het document 'routeplanning en schoolafspraken 2017' zal per locatie worden geüpdatet.
- De Herman Broerenstichting heeft een strategisch beleidsplan.
- Elke locatie heeft een eigen schoolplan dat voornamelijk samen met het team is gemaakt.

Voor 2018 zijn m.b.t. onderwijs de volgende doelstellingen opgesteld:

- Er wordt opbrengstgericht gewerkt en de opbrengsten zijn goed in kaart gebracht.
- Het team is in staat om te analyseren, gebaseerd op harde data met o.a. de ZML-toetsen en kan dit omzetten naar praktisch handelen in de klas.
- Het eerste jaar van de implementatie van De Vreedzame School is afgerond. Op basis van de kernwaarden is een grondwet opgesteld. Er zijn teamtrainingen geweest en er heeft coaching in de klas plaatsgevonden.
- Het vak Wetenschap & Technologie wordt in de locatie Delft geïmplementeerd en de benodigde materialen (lego, ontdekdozen) worden aangeschaft.

Met betrekking tot de beleidsterreinen personeel, huisvesting en financiën zijn er diverse doelstellingen opgesteld. Deze kunt u terugvinden in de jaarverantwoording 2018.

PRIVACYWETGEVING

Sinds mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht. Deze nieuwe Europese privacywetgeving bevat striktere regels over de omgang en verwerking van persoonsgegevens. Voor de Herman Broerenstichting geldt dat wij de privacy van leerlingen zo goed mogelijk beschermen. Daartoe hebben wij onder andere IBP-beleid (informatiebeveiliging en privacy-beleid) ontwikkeld, vragen wij aan onze ouders of wij beeldmateriaal van leerlingen mogen gebruiken en hebben wij een Functionaris Gegevensbescherming aangewezen. Heeft u vragen aan de Functionaris Gegevensbescherming dan kunt u hem bereiken via fg@hermanbroeren.nu.

DE MEDEZEGGENSCHAPSRAAD (MR)

De medezeggenschapsraad (MR) draagt bij aan de participatie van de ouders. De MR bestaat op onze school uit vier ouders en vier personeelsleden van de school en/of het college. De MR spreekt namens en vertegenwoordigt de achterban. De MR bespreekt diverse onderwerpen, op verzoek van directie, bestuur of op verzoek van ouders of personeel. De MR wordt in de gelegenheid gesteld instemming en/of advies uit te brengen over het door de directie en/of het bestuur voorgenomen beleid betreffende de school, zoals de kwaliteit van het onderwijs, het vakantierooster en de financiën van de school. U kunt de MR bereiken via mr@hermanbroeren.nu.

DE VERENIGING OUDERRAAD

Op het Herman Broerencollege is een Vereniging Ouderraad (VOR) actief. De VOR heeft zich georganiseerd via een eigen vereniging. De VOR bestaat uit enthousiaste ouders die meedenken en meehelpen bij het organiseren van allerlei activiteiten in en om de school. De VOR werkt nauw samen met de medezeggenschapsraad en het team. Elke locatie heeft zijn eigen ouderraad. U kunt de VOR bereiken via:

VOR Delft: vordelft@hermanbroeren.nu

VOR Westland: vorwestland@hermanbroeren.nu

KLACHTEN

Overall waar mensen werken, kunnen fouten worden gemaakt. Wij willen u dan ook uitnodigen om naar school te komen indien u het vermoeden heeft dat iets niet goed is gegaan. Natuurlijk probeert u eerst met het personeelslid dat het betreft, het probleem op te lossen. Lukt dit niet voldoende, neem dan contact op met de locatiecoördinator of met de locatiedirecteur.

Het is uiteraard ook mogelijk dat u zelf het initiatief neemt om contact met de vertrouwenspersoon op te nemen. De vertrouwenspersoon is in staat om u, vanuit een onpartijdige positie, te begeleiden bij het komen tot een goede afhandeling van de klacht.

Heeft u nog vragen over bovenstaande procedure neem dan contact op met het bestuursbureau.

De Herman Broerenstichting gebruikt het model klachtenregeling van de landelijke ouderorganisaties, schoolleidersorganisaties, vakorganisaties en besturenorganisaties. Meer informatie over onze klachtenprocedure kunt u vinden op onze website www.hermanbroerencollege.nu.

Vertrouwenspersoon:

Mevr. N. Kik

De vertrouwenspersoon is te bereiken via e-mail:

n.kik@onderwijsadvies.nl

Landelijke klachtencommissie:

Leerlingen, ouders van minderjarige leerlingen en personeelsleden kunnen, binnen een termijn van één jaar (tenzij de klachtencommissie anders beslist), klachten indienen over handelingen, besluiten en gedragingen van de directie, personeelsleden, het bestuur, leerlingen of ouders. Het klachtrecht is geregeld in artikel 23 WEC. De commissie geeft geen bindend oordeel, maar formuleert een advies aan het bestuur.

De Herman Broerenstichting is aangesloten bij:

Landelijke Klachtencommissie Onderwijs (LKC).

Postbus 85191, 3508 AD Utrecht

Telefoon: 030 2809590

E-mail: info@onderwijsgeschillen.nl

Website: www.onderwijsgeschillen.nl

Klachtmeldingen over seksuele intimidatie, seksueel misbruik, ernstig psychisch of fysiek geweld:

Meldpunt vertrouwensinspecteurs

Telefoon: 0900 - 111 3 111 (lokaal tarief).

Kijk ook op onze website voor het protocol ongewenste intimiteiten tussen leerlingen en het protocol seksueel misbruik.

MEDIATION

Mediation is een interventie van een bemiddelaar om personen die een geschil hebben of hebben gehad

met elkaar in gesprek te brengen om onderling tot een oplossing te komen. Goede communicatie blijft een kunst. In situaties waarbij de communicatie, om welke reden dan ook stagneert, lopen we het risico elkaar kwijt te raken. Als Herman Broerenstichting is ons uitgangspunt de communicatie open en constructief te houden en het belang van de leerling daarbij niet uit het oog te verliezen. Hiervoor zullen wij in sommige gevallen gebruik maken van mediation. De vrijwilligheid van partijen om aan mediation deel te nemen wordt als kernelement van mediation beschouwd. Elke mediation vindt dan ook plaats op basis van vrijwilligheid en vrijblijvendheid van alle daarbij betrokkenen. De mediator stelt vragen en geeft geen advies. Hij helpt en ondersteunt het proces om betrokkenen zelf tot een gezamenlijke oplossing te laten komen.

Als Herman Broerenstichting maken wij in voorkomende gevallen gebruik van een onafhankelijke en externe mediator:

dhr. E. Vleeming

E-mail: egbert@argentare.nl

SPONSORING

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft samen met veertien organisaties een convenant gesloten waarin afspraken voor sponsoring in het primair en het voortgezet onderwijs zijn vastgesteld. Dit convenant zal door de Herman Broerenstichting aangehaald worden indien het Herman Broerencollege te maken krijgt met een bedrijf dat de school wil sponsoren. In het convenant zijn gedragsregels voor sponsoring vastgelegd. Ze fungeren als basis bij het sluiten van een sponsorovereenkomst. Het beleid ten aanzien van sponsoring is te vinden op onze website.

BESTUUR

Maarten van Kesteren

BESTUURSBUREAU

Clara van Sparwoudestraat 1
2612 SP Delft
T 015 2137988
E bestuur@hermanbroeren.nu
W www.hermanbroerenstichting.nu

DIRECTIE

Roy Jongejan, locatiedirecteur Delft
Marja Becht, locatiedirecteur Westland
Sheila van der Drift, locatietoecoördinator VSO Westerhonk

LOCATIE SO DELFT

Clara van Sparwoudestraat 6
2612 SP DELFT
T 015 2141066
E info@hermanbroeren.nu

LOCATIE VSO DELFT

Clara van Sparwoudestraat 1
2612 SP DELFT
T 015 2141066
E info@hermanbroeren.nu

LOCATIE SO/VSO WESTLAND

Verhagenplein 9
2671 HS NAALDWIJK
T 0174 648164
E info@hermanbroeren.nu

LOCATIE VSO WESTERHONK

Tuinlaan 20
2681 JC Monster
T 0174 820320
E info@hermanbroeren.nu

www.hermanbroerencollege.nu

